Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΌΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΊΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 3ης Ιουνίου 2021 *

«Προδικαστική παραπομπή – Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης – Μεταναστευτική πολιτική – Επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών – Οδηγία 2008/115/ΕΚ – Άρθρο 2, παράγραφος 1 – Πεδίο εφαρμογής – Υπήκοος τρίτης χώρας – Ποινική καταδίκη στο κράτος μέλος – Άρθρο 3, σημείο 6 – Απαγόρευση εισόδου – Λόγοι δημόσιας τάξης και δημόσιας ασφάλειας – Ανάκληση της αποφάσεως επιστροφής – Νομιμότητα της απαγορεύσεως εισόδου»

Στην υπόθεση C-546/19,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Bundesverwaltungsgericht (Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο, Γερμανία) με απόφαση της 9ης Μαΐου 2019, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 16 Ιουλίου 2019, στο πλαίσιο της δίκης

BZ

κατά

Westerwaldkreis,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Βηλαρά (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, N. Piçarra, D. Šváby, S. Rodin και K. Jürimäe, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Pikamäe

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους J. Möller και R. Kanitz,

– η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την M. Bulterman και τον J. M. Hoogveld,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον C. Ladenburger και την C. Cattabriga,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 10ης Φεβρουαρίου 2021,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία της οδηγίας 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών (ΕΕ 2008, L 348, σ. 98).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του BZ και της Westerwaldkreis (περιφέρειας του Westerwald, Γερμανία), σχετικά με τη νομιμότητα αποφάσεως απαγορεύσεως εισόδου και διαμονής που ελήφθη εις βάρος του BZ.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 2008/115

3 Το άρθρο 1 της οδηγίας 2008/115, τιτλοφορούμενο «Αντικείμενο», προβλέπει τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία θεσπίζει τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, σύμφωνα με τα θεμελιώδη δικαιώματα, ως γενικές αρχές του κοινοτικού και του διεθνούς δικαίου, συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων προστασίας των προσφύγων και των υποχρεώσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα.»

4 Το άρθρο 2, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας αυτής, τιτλοφορούμενο «Πεδίο εφαρμογής», ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στους παρανόμως διαμένοντες στο έδαφος κράτους μέλους υπηκόους τρίτης χώρας.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν να μην εφαρμόσουν την παρούσα οδηγία στους υπηκόους τρίτων χωρών, οι οποίοι:

[…]

β) υπόκεινται σε απόφαση επιστροφής ως ποινική κύρωση ή ως συνέπεια ποινικής κύρωσης, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, ή υπόκεινται σε διαδικασίες έκδοσης.»

5 Το άρθρο 3 της εν λόγω οδηγίας, τιτλοφορούμενο «Ορισμοί», ορίζει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

1) “υπήκοος τρίτης χώρας”: κάθε πρόσωπο που δεν είναι πολίτης της Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου [21, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ] και δεν απολαύει του […] δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας, όπως ορίζεται στο άρθρο 2, παράγραφος 5 του [κανονισμού (ΕΚ) 562/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2006, για τη θέσπιση του κοινοτικού κώδικα σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα (κώδικας συνόρων του Σένγκεν) (ΕΕ 2006, L 105, σ. 1)],

2) “παράνομη παραμονή”: παρουσία στο έδαφος κράτους μέλους υπηκόου τρίτης χώρας που δεν πληροί, ή δεν πληροί πλέον, τις προϋποθέσεις εισόδου, όπως ορίζονται στο άρθρο 5 του Κώδικα Συνόρων του Σένγκεν ή τις λοιπές προϋποθέσεις εισόδου, παραμονής ή διαμονής στο εν λόγω κράτος μέλος,

3) “επιστροφή”: διαδικασία επανόδου υπηκόου τρίτης χώρας – είτε με οικειοθελή συμμόρφωσή του προς την υποχρέωση επιστροφής είτε αναγκαστικά:

   – στη χώρα καταγωγής του/της, ή

   – σε χώρα διέλευσης σύμφωνα με κοινοτικές ή διμερείς συμφωνίες επανεισδοχής ή άλλες ρυθμίσεις, ή

   – σε άλλη τρίτη χώρα, στην οποία ο εν λόγω υπήκοος τρίτης χώρας αποφασίζει εθελοντικά να επιστρέψει και στην οποία γίνεται δεκτός/-ή,

4) “απόφαση επιστροφής”: διοικητική ή δικαστική απόφαση ή πράξη με την οποία κηρύσσεται ή αναφέρεται ως παράνομη η παραμονή υπηκόου τρίτης χώρας και του επιβάλλεται ή αναφέρεται υποχρέωση επιστροφής,

5) “απομάκρυνση”: εκτέλεση της υποχρέωσης επιστροφής, και συγκεκριμένα φυσική μεταφορά εκτός του κράτους μέλους·

6) “απαγόρευση εισόδου”: διοικητική ή δικαστική απόφαση ή πράξη με την οποία απαγορεύεται η είσοδος και η παραμονή στο έδαφος των κρατών μελών για ορισμένο χρονικό διάστημα, συνοδευόμενη από απόφαση επιστροφής,

[…]».

6 Το άρθρο 6 της οδηγίας 2008/115, τιτλοφορούμενο «Απόφαση επιστροφής», ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Τα κράτη μέλη εκδίδουν απόφαση επιστροφής για υπηκόους τρίτης χώρας που διαμένουν παράνομα στο έδαφός τους, με την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που προβλέπονται στις παραγράφους 2 έως 5.

2. Οι υπήκοοι τρίτων χωρών, οι οποίοι διαμένουν παρανόμως στο έδαφος κράτους μέλους και διαθέτουν έγκυρο τίτλο διαμονής ή άλλη άδεια που παρέχει δικαίωμα παραμονής και έχει εκδοθεί από άλλο κράτος μέλος, υποχρεούνται να μεταβαίνουν αμέσως στο έδαφος αυτού του άλλου κράτους μέλους. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης του υπηκόου τρίτης χώρας με την

παρούσα απαίτηση ή όταν η άμεση αναχώρηση του υπηκόου τρίτης χώρας απαιτείται από λόγους εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας τάξης, εφαρμόζεται η παράγραφος 1.

3. Τα κράτη μέλη μπορούν να μην εκδίδουν απόφαση επιστροφής για υπήκοο τρίτης χώρας που διαμένει παρανόμως στο έδαφός τους, εφόσον άλλο κράτος μέλος αναλαμβάνει τον εν λόγω υπήκοο τρίτης χώρας δυνάμει διμερών συμφωνιών ή διευθετήσεων που ισχύουν κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας οδηγίας. Στην περίπτωση αυτή, το κράτος μέλος που αναλαμβάνει τον συγκεκριμένο υπήκοο τρίτης χώρας εφαρμόζει την παράγραφο 1.

4. Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν, ανά πάσα στιγμή, να χορηγήσουν αυτόνομη άδεια διαμονής ή άλλη άδεια που παρέχει δικαίωμα παραμονής για λόγους φιλευσπλαχνίας, ανθρωπιστικούς ή άλλους λόγους, σε υπήκοο τρίτης χώρας ο οποίος διαμένει παράνομα στο έδαφός τους. Στην περίπτωση αυτή, δεν εκδίδεται απόφαση επιστροφής. Εφόσον η απόφαση επιστροφής έχει ήδη εκδοθεί, τότε αυτή ανακαλείται ή αναστέλλεται για τη διάρκεια ισχύος του τίτλου διαμονής ή άλλης άδειας που παρέχει δικαίωμα παραμονής.

5. Εφόσον εκκρεμεί διαδικασία ανανέωσης τίτλου διαμονής ή οποιασδήποτε άλλης άδειας που παρέχει δικαίωμα παραμονής σε υπήκοο τρίτης χώρας, ο οποίος διαμένει παράνομα στο έδαφος κράτους μέλους, τότε το εν λόγω κράτος μέλος εξετάζει το ενδεχόμενο να μην εκδώσει απόφαση επιστροφής έως ότου ολοκληρωθεί η εκκρεμούσα διαδικασία, με την επιφύλαξη της παραγράφου 6.

[…]»

7 Το άρθρο 7, παράγραφοι 3 και 4, της οδηγίας 2008/115, τιτλοφορούμενο «Οικειοθελής αναχώρηση», ορίζει τα εξής:

«3. Ορισμένες υποχρεώσεις που στοχεύουν στην αποφυγή κινδύνου διαφυγής, όπως η τακτική εμφάνιση ενώπιον των αρχών, η κατάθεση κατάλληλης οικονομικής εγγύησης, η κατάθεση εγγράφων ή η υποχρέωση παραμονής σε ορισμένο μέρος, μπορούν να επιβάλλονται για όλη τη διάρκεια του χρονικού διαστήματος που προβλέπεται για την οικειοθελή αναχώρηση.

4. Εάν υπάρχει κίνδυνος διαφυγής, ή εάν αίτηση για νόμιμη παραμονή έχει απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμη ή δολία, ή εάν το συγκεκριμένο πρόσωπο αποτελεί κίνδυνο για τη δημόσια ασφάλεια, τη δημόσια τάξη ή την εθνική ασφάλεια, τα κράτη μέλη μπορούν να μη χορηγούν χρονικό διάστημα οικειοθελούς αναχώρησης ή μπορούν να χορηγούν χρονικό διάστημα κάτω των επτά ημερών.»

8 Το άρθρο 9 της εν λόγω οδηγίας, τιτλοφορούμενο «Αναβολή της απομάκρυνσης», ορίζει στις παραγράφους 1 και 3 τα ακόλουθα:

«1. Τα κράτη μέλη αναβάλλουν την απομάκρυνση:

α) όταν αυτή παραβιάζει την αρχή της μη επαναπροώθησης […].

[…]

3. Εάν αναβληθεί η απομάκρυνση κατά τα προβλεπόμενα από τις παραγράφους 1 και 2, μπορεί να επιβάλλονται στον υπήκοο τρίτης χώρας οι υποχρεώσεις που ορίζονται στο άρθρο 7, παράγραφος 3.»

9 Το άρθρο 11 της ίδιας οδηγίας, τιτλοφορούμενο «Απαγόρευση εισόδου», ορίζει τα εξής:

«1. Οι αποφάσεις επιστροφής συνοδεύονται από απαγόρευση εισόδου:

α) εφόσον δεν έχει χορηγηθεί χρονικό διάστημα οικειοθελούς αναχώρησης, ή

β) εφόσον δεν έχει εκπληρωθεί η υποχρέωση επιστροφής.

Σε άλλες περιπτώσεις, οι αποφάσεις επιστροφής μπορούν να συνοδεύονται από απαγόρευση εισόδου.

2. Η διάρκεια της απαγόρευσης εισόδου καθορίζεται λαμβανομένων δεόντως υπόψη όλων των σχετικών περιστάσεων κάθε μεμονωμένης περίπτωσης και, κανονικά, δεν υπερβαίνει τα πέντε χρόνια. Είναι δυνατόν, ωστόσο, να υπερβαίνει την πενταετία, αν ο υπήκοος της τρίτης χώρας αντιπροσωπεύει σοβαρή απειλή για τη δημόσια τάξη, τη δημόσια ασφάλεια ή την εθνική ασφάλεια.»

Ο κώδικας συνόρων του Σένγκεν

10 Το άρθρο 5 του κανονισμού 562/2006, ο οποίος καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε από τις 11 Απριλίου 2016 από τον κανονισμό (ΕΕ) 2016/399 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2016, περί κώδικα της Ένωσης σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα (κώδικας συνόρων του Σένγκεν) (ΕΕ 2016, L 77, σ. 1), καθόριζε τις προϋποθέσεις εισόδου των υπηκόων τρίτων χωρών για σκοπούμενη παραμονή στην επικράτεια των κρατών μελών που δεν υπερέβαινε σε διάρκεια τις 90 ημέρες εντός οιασδήποτε περιόδου 180 ημερών. Από τις 11 Απριλίου 2016, οι προϋποθέσεις αυτές καθορίζονται στο άρθρο 6 του κανονισμού 2016/399.

Το εγχειρίδιο περί επιστροφής

11 Το εγχειρίδιο περί επιστροφής περιλαμβάνεται σε παράρτημα της συστάσεως (ΕΕ) 2017/2338 της Επιτροπής, της 16ης Νοεμβρίου 2017, για την καθιέρωση κοινού «εγχειριδίου περί επιστροφής» προς χρήση από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών κατά την εκτέλεση σχετικών με την επιστροφή καθηκόντων (ΕΕ 2017, L 339, σ. 83). Όπως προκύπτει από το σημείο 2 της συστάσεως αυτής, το εν λόγω εγχειρίδιο αποτελεί βασικό εργαλείο για τις αρχές των κρατών μελών που είναι αρμόδιες για την εκτέλεση καθηκόντων σχετικά με την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών.

12 Το εγχειρίδιο περί επιστροφής περιλαμβάνει την παράγραφο 11, με τίτλο «Απαγορεύσεις εισόδου», της οποίας το πέμπτο εδάφιο έχει ως εξής:

«Οι κανόνες για τις απαγορεύσεις εισόδου που σχετίζονται με την επιστροφή βάσει της οδηγίας [2008/115] δεν επηρεάζουν τις απαγορεύσεις εισόδου που εκδίδονται για άλλους λόγους που δεν σχετίζονται με τη μετανάστευση, όπως απαγορεύσεις εισόδου σε υπηκόους τρίτων χωρών που έχουν διαπράξει σοβαρές αξιόποινες πράξεις ή για τους οποίους υπάρχει σαφής ένδειξη ότι προτίθενται να διαπράξουν τέτοιες πράξεις [βλ. άρθρο 24, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΚ) 1987/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τη δημιουργία, τη λειτουργία και τη χρήση του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν δεύτερης γενιάς (SIS II), ΕΕ 2006, L 381, σ. 4] ή απαγορεύσεις εισόδου που συνιστούν

περιοριστικό μέτρο το οποίο έχει ληφθεί σύμφωνα με το κεφάλαιο 2 του τίτλου V της [Συνθήκης ΕΕ], συμπεριλαμβανομένων των μέτρων για την εφαρμογή των ταξιδιωτικών απαγορεύσεων που εκδίδει το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών.»

Το εθνικό δίκαιο

13 Ο Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (νόμος περί διαμονής, απασχολήσεως και εντάξεως των αλλοδαπών στην ομοσπονδιακή επικράτεια) (BGBl. 2008 I, σ. 162), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της κύριας δίκης (στο εξής: AufenthG), περιλαμβάνει το άρθρο 11, με τίτλο «Απαγόρευση εισόδου και διαμονής», το οποίο ορίζει τα εξής:

«1. Ο αλλοδαπός στον οποίο έχει επιβληθεί μέτρο απελάσεως, επαναπροωθήσεως ή απομακρύνσεως δεν έχει πλέον δικαίωμα να εισέλθει εκ νέου στο έδαφος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας και να διαμείνει σε αυτό και δεν μπορεί να του χορηγηθεί άδεια διαμονής, ακόμη και στην περίπτωση που θα είχε το δικαίωμα αυτό δυνάμει του παρόντος νόμου (απαγόρευση εισόδου και διαμονής).

2. Η διάρκεια της απαγορεύσεως εισόδου και διαμονής καθορίζεται αυτεπαγγέλτως. Το χρονικό αυτό διάστημα αρχίζει από την ημερομηνία αναχωρήσεως του αλλοδαπού. Σε περίπτωση απελάσεως, η διάρκεια της απαγορεύσεως καθορίζεται ταυτόχρονα με την έκδοση της αποφάσεως περί απελάσεως. Στις λοιπές περιπτώσεις, καθορίζεται ταυτόχρονα με την έκδοση της διαταγής εγκαταλείψεως της επικράτειας υπό την απειλή απομακρύνσεως και το αργότερο κατά την απομάκρυνση ή την επαναπροώθηση. Για την πρόληψη απειλής για τη δημόσια ασφάλεια και τη δημόσια τάξη, το χρονικό αυτό διάστημα μπορεί να υπόκειται σε όρο, ιδίως όσον αφορά την αποδεδειγμένη μη ύπαρξη είτε ποινικών κυρώσεων είτε κατανάλωσης ή διακίνησης ναρκωτικών. Αν ο όρος αυτός δεν πληρούται κατά τη λήξη του χρονικού διαστήματος, προβλέπεται μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, το οποίο καθορίζεται αυτεπαγγέλτως ταυτόχρονα με το χρονικό διάστημα που ορίζεται στο πλαίσιο της πέμπτης περιόδου.

3. Η διάρκεια της απαγορεύσεως εισόδου και διαμονής καθορίζεται κατά διακριτική ευχέρεια. Είναι δυνατόν να υπερβαίνει τα πέντε έτη μόνον εάν ο αλλοδαπός έχει απελαθεί κατόπιν ποινικής καταδίκης ή εάν συνιστά σοβαρή απειλή για τη δημόσια ασφάλεια και τη δημόσια τάξη. Η διάρκεια της απαγορεύσεως δεν μπορεί να υπερβαίνει τα δέκα έτη.

[…]»

14 Το άρθρο 50 του AufenthG, τιτλοφορούμενο «Υποχρέωση εγκαταλείψεως της επικράτειας», προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Ο αλλοδαπός υπόκειται σε υποχρέωση εγκαταλείψεως της επικράτειας εάν δεν διαθέτει ή δεν διαθέτει πλέον την απαιτούμενη άδεια διαμονής […].

2. Ο αλλοδαπός υποχρεούται να εγκαταλείψει το έδαφος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας χωρίς καθυστέρηση ή, εφόσον του έχει χορηγηθεί προθεσμία για να εγκαταλείψει την επικράτεια, πριν από τη λήξη της προθεσμίας αυτής.

[…]»

15 Το άρθρο 51 του AufenthG, τιτλοφορούμενο «Λήξη νόμιμης διαμονής και διατήρηση περιορισμών σε ισχύ», ορίζει στην παράγραφο 1, σημείο 5, τα εξής:

«1. Η άδεια διαμονής παύει να ισχύει στις ακόλουθες περιπτώσεις: […]

5) σε περίπτωση απελάσεως του αλλοδαπού, […]».

16 Το άρθρο 53, παράγραφος 1, του AufenthG, τιτλοφορούμενο «Απέλαση», ορίζει τα ακόλουθα:

«Αλλοδαπός του οποίου η διαμονή συνιστά απειλή για τη δημόσια ασφάλεια και τη δημόσια τάξη, για τη δημοκρατική και ελεύθερη συνταγματική τάξη ή για άλλο μείζον συμφέρον της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας απελαύνεται εφόσον, λαμβανομένων υπόψη όλων των περιστάσεων της συγκεκριμένης περιπτώσεως, από τη στάθμιση του συμφέροντος που εξυπηρετεί, αντιστοίχως, η αναχώρηση ή η παραμονή του στο έδαφος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας, προκύπτει ότι υπερισχύει το δημόσιο συμφέρον το οποίο εξυπηρετεί η αναχώρησή του.»

17 Το άρθρο 54, παράγραφος 1, σημείο 1, του AufenthG ορίζει τα εξής:

«1. Το συμφέρον για απέλαση του αλλοδαπού κατά την έννοια του άρθρου 53, παράγραφος 1, είναι ιδιαίτερα σημαντικό:

1) εάν ο αλλοδαπός έχει καταδικαστεί, με απόφαση που έχει αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου, σε στερητική της ελευθερίας ποινή […]».

18 Το άρθρο 58 του AufenthG, τιτλοφορούμενο «Απομάκρυνση», προβλέπει στις παραγράφους 1 και 2 τα ακόλουθα:

«1. Επιβάλλεται μέτρο απομακρύνσεως του αλλοδαπού εάν η υποχρέωσή του να εγκαταλείψει την επικράτεια είναι εκτελεστή, εάν δεν του έχει χορηγηθεί προθεσμία για να εγκαταλείψει την επικράτεια ή εάν αυτή έχει παρέλθει, και εάν δεν διασφαλίζεται η οικειοθελής εκτέλεση της υποχρεώσεώς του να εγκαταλείψει την επικράτεια ή εάν ο έλεγχος αυτής κρίνεται αναγκαίος για λόγους δημόσιας ασφάλειας και δημόσιας τάξεως. […]

2. […] Στις λοιπές περιπτώσεις, η υποχρέωση εγκαταλείψεως της επικράτειας καθίσταται εκτελεστή μόνον όταν η άρνηση χορηγήσεως άδειας διαμονής ή άλλη διοικητική πράξη δυνάμει της οποίας ο αλλοδαπός υποχρεούται να εγκαταλείψει την επικράτεια σύμφωνα με το άρθρο 50, παράγραφος 1, καθίσταται εκτελεστή.

[…]»

19 Το άρθρο 59 του AufenthG, τιτλοφορούμενο «Διαταγή εγκαταλείψεως της επικράτειας υπό την απειλή απομακρύνσεως», ορίζει στις παραγράφους 1 και 2 τα εξής:

«1. Πριν από την απομάκρυνση εκδίδεται διαταγή προς εγκατάλειψη της επικράτειας υπό την απειλή απομακρύνσεως η οποία τάσσει εύλογη προθεσμία για οικειοθελή αναχώρηση μεταξύ επτά και 30 ημερών. […]

2. Στη διαταγή εγκαταλείψεως της επικράτειας υπό την απειλή απομακρύνσεως προσδιορίζεται το κράτος στο οποίο θα απομακρυνθεί ο αλλοδαπός και διευκρινίζεται ότι ο τελευταίος μπορεί επίσης να απομακρυνθεί προς άλλο κράτος στο έδαφος του οποίου επιτρέπεται να εισέλθει ή το οποίο οφείλει να τον δεχθεί.

[…]»

20 Το άρθρο 60a του AufenthG, τιτλοφορούμενο «Προσωρινή αναστολή της απομακρύνσεως (καθεστώς ανοχής)», ορίζει στις παραγράφους 2 έως 4 τα εξής:

«2. Η απομάκρυνση του αλλοδαπού αναστέλλεται καθ' όσον χρόνο είναι αδύνατη για πραγματικούς ή νομικούς λόγους και δεν του χορηγείται προσωρινή άδεια διαμονής. […]

3. Η αναστολή της απομακρύνσεως του αλλοδαπού δεν θίγει την υποχρέωσή του να εγκαταλείψει την επικράτεια.

4. Χορηγείται βεβαίωση στον αλλοδαπό του οποίου έχει ανασταλεί η απομάκρυνση.

[…]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

21 Ο BZ, αδιευκρίνιστης ιθαγένειας, γεννήθηκε στη Συρία και διαμένει στη Γερμανία από το 1990. Μολονότι υπέχει από τότε υποχρέωση εγκαταλείψεως της επικράτειας, εξακολούθησε να διαμένει στο εν λόγω κράτος μέλος δυνάμει «προσωρινής αναστολής της απομακρύνσεως (καθεστώς ανοχής)», η οποία παρατεινόταν τακτικά και στηριζόταν στο άρθρο 60a του AufenthG.

22 Στις 17 Απριλίου 2013, ο BZ καταδικάστηκε σε στερητική της ελευθερίας ποινή τριών ετών και τεσσάρων μηνών για αδικήματα σχετιζόμενα με τη στήριξη της τρομοκρατίας. Τον Μάρτιο του 2014, του χορηγήθηκε αναστολή εκτελέσεως της υπολειπόμενης διάρκειας της ποινής του.

23 Λόγω της ποινικής αυτής καταδίκης, η περιφέρεια του Westerwald διέταξε, με απόφαση της 24ης Φεβρουαρίου 2014, την απέλαση του BZ βάσει του άρθρου 53, παράγραφος 1, του AufenthG. Η απόφαση αυτή περιελάμβανε επίσης απαγόρευση εισόδου και διαμονής στη Γερμανία διάρκειας έξι ετών, η οποία μειωνόταν στη συνέχεια σε τέσσερα έτη από την ημερομηνία που ο BZ θα εγκατέλειπε πράγματι το γερμανικό έδαφος και η οποία μπορούσε να διαρκέσει το αργότερο έως την 21η Ιουλίου 2023. Συγχρόνως, η περιφέρεια του Westerwald εξέδωσε εις βάρος του BZ διαταγή να εγκαταλείψει την επικράτεια υπό την απειλή απομακρύνσεως.

24 Ο BZ άσκησε ανακοπή κατά των ανωτέρω αποφάσεων. Κατά την ακρόαση ενώπιον της επιτροπής ανακοπών, η περιφέρεια του Westerwald ανακάλεσε τη διαταγή εγκαταλείψεως της επικράτειας υπό την απειλή απομακρύνσεως. Η ανακοπή του BZ απορρίφθηκε κατά τα λοιπά.

25 Ακολούθως, ο BZ άσκησε ενώπιον του Verwaltungsgericht Koblenz (διοικητικού πρωτοδικείου του Koblenz, Γερμανία) προσφυγή κατά των εις βάρος του ληφθέντων μέτρων. Κατόπιν της απορρίψεως της προσφυγής αυτής, ο BZ άσκησε έφεση κατά της απορριπτικής αποφάσεως ενώπιον του Oberverwaltungsgericht Rheinland-Pfalz (διοικητικού εφετείου Ρηνανίας-Παλατινάτου, Γερμανία).

26 Η Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (ομοσπονδιακή υπηρεσία μεταναστεύσεως και προσφύγων, Γερμανία), με απόφαση της 21ης Ιουλίου 2017, απέρριψε ακολούθως αίτηση ασύλου του BZ ως προδήλως αβάσιμη. Η εν λόγω αρχή διαπίστωσε επίσης ότι ο BZ δεν μπορούσε να επαναπατρισθεί στη Συρία, καθότι πληρούνταν οι προϋποθέσεις απαγορεύσεως της απομακρύνσεως όσον αφορά τη χώρα αυτή.

27 Με απόφαση της 5ης Απριλίου 2018, το Oberverwaltungsgericht Rheinland-Pfalz (διοικητικό εφετείο Ρηνανίας-Παλατινάτου) απέρριψε την έφεση που άσκησε ο BZ με αίτημα την ακύρωση του μέτρου απελάσεως και τον καθορισμό της διάρκειας της απαγορεύσεως εισόδου και διαμονής. Κατόπιν τούτου, ο BZ άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.

28 Το αιτούν δικαστήριο αναφέρει ότι απέρριψε την αίτηση αναιρέσεως του BZ κατά το μέρος που αυτή αφορά την εις βάρος του εκδοθείσα απόφαση περί απελάσεως, η οποία έχει επομένως καταστεί απρόσβλητη. Συνεχίζει δε την αναιρετική διαδικασία μόνο στο μέτρο που αφορά την απόφαση να μειωθεί η διάρκεια της απαγορεύσεως εισόδου και διαμονής, η οποία συνοδεύει την απόφαση περί απελάσεως, σε τέσσερα έτη από την ενδεχόμενη αναχώρηση του BZ από το γερμανικό έδαφος με απώτατο χρονικό όριο την 21η Ιουλίου 2023.

29 Από τις διευκρινίσεις του αιτούντος δικαστηρίου προκύπτει ότι, κατά το γερμανικό δίκαιο, η δυνάμει του άρθρου 53 του AufenthG έκδοση αποφάσεως περί απελάσεως έχει ως συνέπεια, αφενός, τη λήξη ισχύος της άδειας διαμονής του οικείου προσώπου, σύμφωνα με το άρθρο 51, παράγραφος 1, σημείο 5, του AufenthG και, αφετέρου, την απαγόρευση, βάσει του άρθρου 11, παράγραφος 1, του AufenthG, εισόδου και διαμονής καθώς και την απαγόρευση χορηγήσεως νέας άδειας διαμονής στο πρόσωπο αυτό προτού λήξει η διάρκεια ισχύος της αποφάσεως περί απελάσεως.

30 Το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει επίσης ότι, κατά το γερμανικό δίκαιο, η απόφαση περί απελάσεως δεν συνιστά «απόφαση επιστροφής» κατά την έννοια του άρθρου 3, σημείο 4, της οδηγίας 2008/115. Αντιθέτως, τούτο ισχύει, κατά το αιτούν δικαστήριο, όσον αφορά τη διαταγή εγκαταλείψεως της επικράτειας υπό την απειλή απομακρύνσεως, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 59, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του AufenthG.

31 Το αιτούν δικαστήριο προσθέτει ότι η εκδιδόμενη δυνάμει του άρθρου 53 του AufenthG απόφαση περί απελάσεως δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκην την απομάκρυνση του αλλοδαπού τον οποίο αυτή αφορά. Συγκεκριμένα, εις βάρος των προσώπων των οποίων η διαμονή συνιστά απειλή για τη δημόσια ασφάλεια μπορεί να ληφθεί τέτοιο μέτρο, ακόμη και εάν η απομάκρυνσή τους από το γερμανικό έδαφος δεν είναι δυνατή λόγω της καταστάσεως που επικρατεί στη χώρα προορισμού τους. Στην περίπτωση αυτή, το εθνικό δίκαιο δεν επιτάσσει την ανάκληση της απαγορεύσεως εισόδου και διαμονής η οποία επιβλήθηκε, δυνάμει του άρθρου 11, παράγραφος 1, του AufenthG.

32 Το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες ως προς το εάν η απαγόρευση εισόδου και διαμονής που επιβάλλεται εις βάρος υπηκόου τρίτης χώρας για λόγους «που δεν σχετίζονται με τη μετανάστευση», ιδίως σε συνδυασμό με απόφαση περί απελάσεως, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2008/115. Οι αμφιβολίες του απορρέουν, μεταξύ άλλων, από το γεγονός ότι η παράγραφος 11, πέμπτο εδάφιο, του εγχειριδίου περί επιστροφής αναφέρει ότι οι κανόνες που εφαρμόζονται στις απαγορεύσεις εισόδου που συνδέονται με την επιστροφή δυνάμει της οδηγίας 2008/115 «δεν επηρεάζουν τις απαγορεύσεις εισόδου που εκδίδονται για άλλους λόγους που δεν σχετίζονται με τη μετανάστευση».

33 Το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει, επιπλέον, ότι η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας δεν έχει κάνει χρήση της δυνατότητας που της παρέχει το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο β′, της οδηγίας 2008/115 να μην εφαρμόσει την οδηγία αυτή σε υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι υπόκεινται σε απόφαση επιστροφής ως ποινική κύρωση ή ως συνέπεια ποινικής κύρωσης, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.

34 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Bundesverwaltungsgericht (Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) α) Εμπίπτει μια απαγόρευση εισόδου που έχει εκδοθεί κατά υπηκόου τρίτης χώρας για λόγους “που δεν σχετίζονται με τη μετανάστευση” εν πάση περιπτώσει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας [2008/115], όταν το κράτος μέλος δεν έχει κάνει χρήση της δυνατότητας που του παρέχει το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο β′, της εν λόγω οδηγίας;

β) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, στοιχείο α′, εξαιρείται μια τέτοια απαγόρευση εισόδου από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2008/115 ακόμη και όταν ο υπήκοος τρίτης χώρας, ανεξάρτητα από την εις βάρος του εκδοθείσα απόφαση περί απελάσεως με την οποία συνδέεται η απαγόρευση εισόδου, διαμένει ήδη παράνομα στη χώρα και ως εκ τούτου εμπίπτει κατ’ αρχήν στο πεδίο εφαρμογής της ανωτέρω οδηγίας;

γ) Συγκαταλέγεται στις απαγορεύσεις εισόδου που έχουν εκδοθεί για σκοπούς “που δεν σχετίζονται με τη μετανάστευση” μια απαγόρευση εισόδου η οποία διατάσσεται στο πλαίσιο αποφάσεως περί απελάσεως εκδοθείσας για λόγους δημόσιας ασφάλειας και δημόσιας τάξεως (εν προκειμένω: αποκλειστικά για λόγους γενικής προλήψεως στο πλαίσιο καταπολέμησης της τρομοκρατίας);

2) Εφόσον στο πρώτο ερώτημα δοθεί η απάντηση ότι η επίμαχη απαγόρευση εισόδου εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2008/115:

α) Έχει η ανάκληση της αποφάσεως επιστροφής (εν προκειμένω: διαταγής εγκαταλείψεως της επικράτειας υπό την απειλή απομακρύνσεως) ως συνέπεια ότι καθίσταται παράνομη η ταυτόχρονα με αυτήν διαταχθείσα απαγόρευση εισόδου (κατά την έννοια του άρθρου 3, σημείο 6, της οδηγίας 2008/115);

β) Καθίσταται η απαγόρευση εισόδου παράνομη ακόμη και όταν η εκδοθείσα πριν από την απόφαση επιστροφής απόφαση περί απελάσεως έχει καταστεί απρόσβλητη;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του παραδεκτού

35 Η Γερμανική Κυβέρνηση υποστηρίζει με τις γραπτές παρατηρήσεις που υπέβαλε στο Δικαστήριο ότι, αντιθέτως προς ό,τι αναφέρει το αιτούν δικαστήριο, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας είχε κάνει χρήση της προβλεπόμενης στο άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο β′, της οδηγίας 2008/115 δυνατότητας να μην εφαρμόσει την οδηγία αυτή σε υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι υπόκεινται σε απόφαση επιστροφής ως ποινική κύρωση ή ως συνέπεια ποινικής κύρωσης, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.

36 Η Γερμανική Κυβέρνηση παρέπεμψε, ειδικότερα, στην αιτιολογική έκθεση του νόμου για τη μεταφορά της οδηγίας 2008/115 στη γερμανική έννομη τάξη, από την οποία προκύπτει ότι η προβλεπόμενη στο άρθρο 11, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, του AufenthG παρέκκλιση από τη μέγιστη πενταετή διάρκεια της απαγορεύσεως εισόδου και διαμονής στηριζόταν, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο β′, της οδηγίας 2008/115.

37 Κατά τη Γερμανική Κυβέρνηση, εφόσον οι εφαρμοστέες στη διαφορά της κύριας δίκης διατάξεις του εθνικού δικαίου θεσπίστηκαν με τη χρήση της δυνατότητας που παρέχει στα κράτη μέλη το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο β′, της οδηγίας 2008/115, η ζητηθείσα από το αιτούν δικαστήριο ερμηνεία της εν λόγω οδηγίας δεν είναι λυσιτελής για την επίλυση της διαφοράς της οποίας αυτό έχει επιληφθεί. Κατά συνέπεια, τα ερωτήματα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτα.

38 Υπενθυμίζεται ωστόσο ότι, κατά πάγια νομολογία, τα σχετικά με την ερμηνεία του ενωσιακού δικαίου ερωτήματα που υποβάλλει εθνικό δικαστήριο, εντός του πραγματικού και κανονιστικού πλαισίου που αυτό προσδιόρισε με δική του ευθύνη και την ακρίβεια του οποίου δεν οφείλει να ελέγξει το Δικαστήριο, απολαύουν τεκμηρίου λυσιτέλειας. Το Δικαστήριο μπορεί να απορρίψει αίτηση που υπέβαλε εθνικό δικαστήριο μόνον όταν προδήλως προκύπτει ότι η ερμηνεία του ενωσιακού δικαίου που ζητεί το εθνικό δικαστήριο δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή επίσης όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του υποβλήθηκαν (απόφαση της 22ας Δεκεμβρίου 2008, Régie Networks, C-333/07, EU:C:2008:764, σκέψη 46 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

39 Εν προκειμένω, ανταποκρινόμενο σε αίτημα παροχής διευκρινίσεων που του απηύθυνε το Δικαστήριο, το αιτούν δικαστήριο επιβεβαίωσε ότι, σύμφωνα με την εκ μέρους του ερμηνεία του γερμανικού δικαίου, ο Γερμανός νομοθέτης δεν αποφάσισε, δυνάμει του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο β′, της οδηγίας 2008/115, να αποκλείσει πλήρως από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής τους υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι υπόκεινται σε απόφαση επιστροφής ως ποινική κύρωση ή ως συνέπεια ποινικής κύρωσης. Από την αιτιολογική έκθεση που επικαλείται η Γερμανική Κυβέρνηση προκύπτει ότι ο Γερμανός νομοθέτης θέλησε απλώς να παρεκκλίνει συγκεκριμένα από την ειδική διάταξη του άρθρου 11, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας, σχετικά με τη μέγιστη διάρκεια ισχύος της απαγορεύσεως εισόδου και διαμονής.

40 Λαμβανομένων υπόψη των ως άνω στοιχείων που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η ζητηθείσα από το αιτούν δικαστήριο ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, οπότε δεν προκύπτει προδήλως ότι τα σχετικά με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ερωτήματα είναι αλυσιτελή.

41 Ως εκ τούτου, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι παραδεκτή.

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

42 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί εάν το άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/115 έχει την έννοια ότι η οδηγία αυτή τυγχάνει εφαρμογής επί απαγορεύσεως εισόδου και διαμονής επιβληθείσας από κράτος μέλος το οποίο δεν έχει κάνει χρήση της προβλεπόμενης στο άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο β′, της οδηγίας

δυνατότητας σε υπήκοο τρίτης χώρας ο οποίος βρίσκεται στο έδαφός του και εις βάρος του οποίου έχει εκδοθεί απόφαση περί απελάσεως για λόγους δημόσιας ασφάλειας και δημόσιας τάξης, βάσει προηγούμενης ποινικής καταδίκης.

43 Συναφώς, υπενθυμίζεται, πρώτον, ότι, κατά το άρθρο της 2, παράγραφος 1, η οδηγία 2008/115 εφαρμόζεται στους παρανόμως διαμένοντες στο έδαφος κράτους μέλους υπηκόους τρίτης χώρας. Ο όρος «παράνομη παραμονή» ορίζεται στο άρθρο 3, σημείο 2, της εν λόγω οδηγίας ως η «παρουσία στο έδαφος κράτους μέλους υπηκόου τρίτης χώρας που δεν πληροί, ή δεν πληροί πλέον, τις προϋποθέσεις εισόδου, όπως ορίζονται στο άρθρο 5 του Κώδικα Συνόρων του Σένγκεν ή τις λοιπές προϋποθέσεις εισόδου, παραμονής ή διαμονής στο εν λόγω κράτος μέλος».

44 Από τον ανωτέρω ορισμό προκύπτει ότι κάθε υπήκοος τρίτης χώρας ο οποίος βρίσκεται στο έδαφος κράτους μέλους χωρίς να πληροί τις προϋποθέσεις εισόδου, παραμονής ή διαμονής βρίσκεται εξ αυτού και μόνον του λόγου παρανόμως σε αυτό και εμπίπτει, ως εκ τούτου, στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2008/115 (πρβλ. αποφάσεις της 7ης Ιουνίου 2016, Affum, C-47/15, EU:C:2016:408, σκέψη 48, και της 19ης Ιουνίου 2018, Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, σκέψη 39).

45 Επομένως, το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής καθορίζεται με μοναδικό γνώμονα την κατάσταση παράνομης διαμονής στην οποία τελεί υπήκοος τρίτης χώρας, ανεξαρτήτως των λόγων στους οποίους οφείλεται η κατάσταση αυτή ή των μέτρων που ενδέχεται να ληφθούν έναντι του υπηκόου αυτού.

46 Δεύτερον, η ως άνω ερμηνεία επιρρωννύεται από το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο β′, της οδηγίας 2008/115, κατά το οποίο τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν να εξαιρέσουν από το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας τους υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι υπόκεινται σε απόφαση επιστροφής ως ποινική κύρωση ή ως συνέπεια ποινικής κύρωσης, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, ή υπόκεινται σε διαδικασίες έκδοσης. Δεν θα ήταν πράγματι αναγκαίο να προβλεφθεί, με ειδική διάταξη, τέτοια δυνατότητα των κρατών μελών, εάν οι οικείοι υπήκοοι τρίτων χωρών δεν ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας, όπως αυτό καθορίζεται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, αυτής.

47 Τρίτον, οι προεκτεθείσες εκτιμήσεις δεν είναι δυνατόν να τεθούν υπό αμφισβήτηση λόγω της παραγράφου 11, πέμπτο εδάφιο, του εγχειριδίου περί επιστροφής. Συγκεκριμένα, το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2008/115, όπως αυτό σαφώς προκύπτει από το άρθρο 2, παράγραφος 1, αυτής, δεν είναι δυνατόν να τροποποιηθεί με μια σύσταση της Επιτροπής, η οποία δεν έχει δεσμευτική ισχύ.

48 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθεισών σκέψεων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/115 έχει την έννοια ότι η οδηγία αυτή τυγχάνει εφαρμογής επί απαγορεύσεως εισόδου και διαμονής επιβληθείσας από κράτος μέλος το οποίο δεν έχει κάνει χρήση της προβλεπόμενης στο άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο β′, της οδηγίας δυνατότητας σε υπήκοο τρίτης χώρας ο οποίος βρίσκεται στο έδαφός του και εις βάρος του οποίου έχει εκδοθεί απόφαση περί απελάσεως για λόγους δημόσιας ασφάλειας και δημόσιας τάξης, βάσει προηγούμενης ποινικής καταδίκης.

Επί του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος

49 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί εάν η οδηγία 2008/115 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται στο να διατηρείται σε ισχύ απαγόρευση εισόδου και διαμονής επιβληθείσα από κράτος μέλος σε υπήκοο τρίτης χώρας ο οποίος βρίσκεται στο έδαφός του και εις βάρος του οποίου έχει εκδοθεί, για λόγους δημόσιας ασφάλειας και δημόσιας τάξεως βάσει προηγούμενης ποινικής καταδίκης, απόφαση περί απελάσεως που έχει καταστεί απρόσβλητη, όταν έχει ανακληθεί η απόφαση επιστροφής που εκδόθηκε εις βάρος του υπηκόου αυτού από το εν λόγω κράτος μέλος.

50 Πρέπει να υπομνησθεί ότι το άρθρο 3, σημείο 6, της οδηγίας 2008/115 ορίζει την «απαγόρευση εισόδου» ως τη «διοικητική ή δικαστική απόφαση ή πράξη με την οποία απαγορεύεται η είσοδος και η παραμονή στο έδαφος των κρατών μελών για ορισμένο χρονικό διάστημα, συνοδευόμενη από απόφαση επιστροφής». Η δε απόφαση επιστροφής ορίζεται στο άρθρο 3, σημείο 4, της ίδιας οδηγίας ως η «διοικητική ή δικαστική απόφαση ή πράξη με την οποία κηρύσσεται ή αναφέρεται ως παράνομη η παραμονή υπηκόου τρίτης χώρας και του επιβάλλεται ή αναφέρεται υποχρέωση επιστροφής».

51 Κατά το άρθρο 11, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/115, οι αποφάσεις επιστροφής συνοδεύονται από απαγόρευση εισόδου εφόσον δεν έχει χορηγηθεί χρονικό διάστημα οικειοθελούς αναχώρησης ή εφόσον δεν έχει εκπληρωθεί η υποχρέωση επιστροφής. Σε άλλες περιπτώσεις, οι αποφάσεις επιστροφής μπορούν να συνοδεύονται από απαγόρευση εισόδου.

52 Από το γράμμα των ανωτέρω διατάξεων προκύπτει ότι η «απαγόρευση εισόδου» θεωρείται ότι συμπληρώνει την απόφαση επιστροφής, απαγορεύοντας στον ενδιαφερόμενο για ορισμένο διάστημα μετά την «επιστροφή» του, όπως ο όρος αυτός ορίζεται στο άρθρο 3, σημείο 3, της οδηγίας 2008/115, και, συνεπώς, μετά την αποχώρησή του από το έδαφος των κρατών μελών, να εισέλθει εκ νέου στο έδαφος αυτό και εν συνεχεία να διαμείνει εκεί [αποφάσεις της 26ης Ιουλίου 2017, Ouhrami, C-225/16, EU:C:2017:590, σκέψη 45, και της 17ης Σεπτεμβρίου 2020, JZ (Ποινή φυλακίσεως σε περίπτωση απαγορεύσεως εισόδου), C-806/18, EU:C:2020:724, σκέψη 32]. Κατά συνέπεια, η απαγόρευση εισόδου παράγει τα αποτελέσματά της μόνον αφότου ο ενδιαφερόμενος εγκαταλείψει πράγματι το έδαφος των κρατών μελών [πρβλ. απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 2020, JZ (Ποινή φυλακίσεως σε περίπτωση απαγορεύσεως εισόδου), C-806/18, EU:C:2020:724, σκέψη 33].

53 Εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο ανέφερε αφενός ότι, κατά το γερμανικό δίκαιο, η διαταγή εγκαταλείψεως της επικράτειας υπό την απειλή απομακρύνσεως, κατά την έννοια του άρθρου 59 του AufenthG, είναι αυτή που συνιστά «απόφαση επιστροφής», κατά την έννοια του άρθρου 3, σημείο 4, της οδηγίας 2008/115, και αφετέρου ότι, ενώ αρχικώς είχε εκδοθεί τέτοια διαταγή εις βάρος του BZ, στη συνέχεια αυτή ανακλήθηκε, με αποτέλεσμα η επιβληθείσα στον BZ απαγόρευση εισόδου και διαμονής να μη συνοδεύει επί του παρόντος καμία απόφαση επιστροφής.

54 Όπως δε επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 82 των προτάσεών του, εφόσον μια απαγόρευση εισόδου που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2008/115 μπορεί να παράγει τα έννομα αποτελέσματα που την χαρακτηρίζουν μόνο μετά την, εκούσια ή αναγκαστική, εκτέλεση της αποφάσεως επιστροφής, δεν μπορεί να διατηρηθεί σε ισχύ μετά την ανάκληση της εν λόγω αποφάσεως επιστροφής.

55 Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι, όπως προκύπτει από το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/115, με την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που προβλέπονται στις παραγράφους 2 έως 5 του άρθρου αυτού, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να εκδίδουν απόφαση επιστροφής για κάθε υπήκοο τρίτης χώρας που διαμένει παρανόμως στο έδαφός τους.

56 Επομένως, οσάκις κράτος μέλος αντιμετωπίζει περίπτωση υπηκόου τρίτης χώρας ο οποίος βρίσκεται στο έδαφός του και δεν διαθέτει ή δεν διαθέτει πλέον έγκυρο τίτλο διαμονής, το κράτος μέλος αυτό οφείλει να καθορίσει, κατ' εφαρμογήν των σχετικών διατάξεων, εάν πρέπει να του χορηγηθεί νέος τίτλος διαμονής. Εάν δεν συντρέχει τέτοια περίπτωση, το οικείο κράτος μέλος υποχρεούται να εκδώσει έναντι του εν λόγω υπηκόου απόφαση επιστροφής, η οποία, σύμφωνα με το άρθρο 11, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/115, μπορεί ή πρέπει να συνοδεύεται από απαγόρευση εισόδου, κατά την έννοια του άρθρου 3, σημείο 6, της οδηγίας.

57 Κατά συνέπεια, όπως επισήμανε κατ' ουσίαν ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 81 των προτάσεών του, θα ήταν αντίθετη τόσο προς το αντικείμενο της οδηγίας 2008/115, όπως ορίζεται στο άρθρο 1, όσο και προς το γράμμα του άρθρου 6 αυτής, η ανοχή ενός ενδιάμεσου καθεστώτος υπηκόων τρίτων χωρών, οι οποίοι βρίσκονται στο έδαφος κράτους μέλους χωρίς δικαίωμα ούτε τίτλο διαμονής και στους οποίους έχει, ενδεχομένως, επιβληθεί απαγόρευση εισόδου, χωρίς όμως να υφίσταται πλέον εν ισχύ απόφαση επιστροφής εις βάρος τους.

58 Οι ως άνω εκτιμήσεις ισχύουν επίσης και όσον αφορά τους παρανόμως διαμένοντες στο έδαφος κράτους μέλους υπηκόους τρίτης χώρας οι οποίοι, όπως ο BZ, δεν μπορούν να απομακρυνθούν, καθόσον τούτο αντιβαίνει στην αρχή της μη επαναπροωθήσεως.

59 Πράγματι, όπως ανέφερε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 87 των προτάσεών του, από το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2008/115 προκύπτει ότι το γεγονός αυτό δεν δικαιολογεί τη μη έκδοση αποφάσεως επιστροφής εις βάρος υπηκόου τρίτης χώρας σε μια τέτοια περίπτωση, αλλά μόνον την αναβολή της απομακρύνσεώς του σε εκτέλεση της εν λόγω αποφάσεως.

60 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, το γεγονός ότι απόφαση περί απελάσεως, όπως η εκδοθείσα εις βάρος του BZ, έχει καταστεί απρόσβλητη, δεν μπορεί να δικαιολογήσει τη διατήρηση σε ισχύ απαγορεύσεως εισόδου και διαμονής, ενώ δεν υφίσταται πλέον καμία απόφαση επιστροφής εις βάρος του BZ.

61 Λαμβανομένων υπόψη όλων των προεκτεθεισών σκέψεων, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η οδηγία 2008/115 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται στο να διατηρείται σε ισχύ απαγόρευση εισόδου και διαμονής επιβληθείσα από κράτος μέλος σε υπήκοο τρίτης χώρας ο οποίος βρίσκεται στο έδαφός του και εις βάρος του οποίου έχει εκδοθεί, για λόγους δημόσιας ασφάλειας και δημόσιας τάξεως βάσει προηγούμενης ποινικής καταδίκης, απόφαση περί απελάσεως που έχει καταστεί απρόσβλητη, όταν η απόφαση επιστροφής που εκδόθηκε εις βάρος του υπηκόου αυτού από το εν λόγω κράτος μέλος έχει ανακληθεί μολονότι η απόφαση περί απελάσεως έχει καταστεί απρόσβλητη.

Επί των δικαστικών εξόδων

62 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) **Το άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, έχει την έννοια ότι η οδηγία αυτή τυγχάνει εφαρμογής επί απαγορεύσεως εισόδου και διαμονής επιβληθείσας από κράτος μέλος το οποίο δεν έχει κάνει χρήση της προβλεπόμενης στο άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας δυνατότητας σε υπήκοο τρίτης χώρας ο οποίος βρίσκεται στο έδαφός του και εις βάρος του οποίου έχει εκδοθεί απόφαση περί απελάσεως για λόγους δημόσιας ασφάλειας και δημόσιας τάξης, βάσει προηγούμενης ποινικής καταδίκης.**

2) **Η οδηγία 2008/115 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται στο να διατηρείται σε ισχύ απαγόρευση εισόδου και διαμονής επιβληθείσα από κράτος μέλος σε υπήκοο τρίτης χώρας ο οποίος βρίσκεται στο έδαφός του και εις βάρος του οποίου έχει εκδοθεί, για λόγους δημόσιας ασφάλειας και δημόσιας τάξεως βάσει προηγούμενης ποινικής καταδίκης, απόφαση περί απελάσεως που έχει καταστεί απρόσβλητη, όταν η απόφαση επιστροφής που εκδόθηκε εις βάρος του υπηκόου αυτού από το εν λόγω κράτος μέλος έχει ανακληθεί μολονότι η απόφαση περί απελάσεως έχει καταστεί απρόσβλητη.**

(υπογραφές)